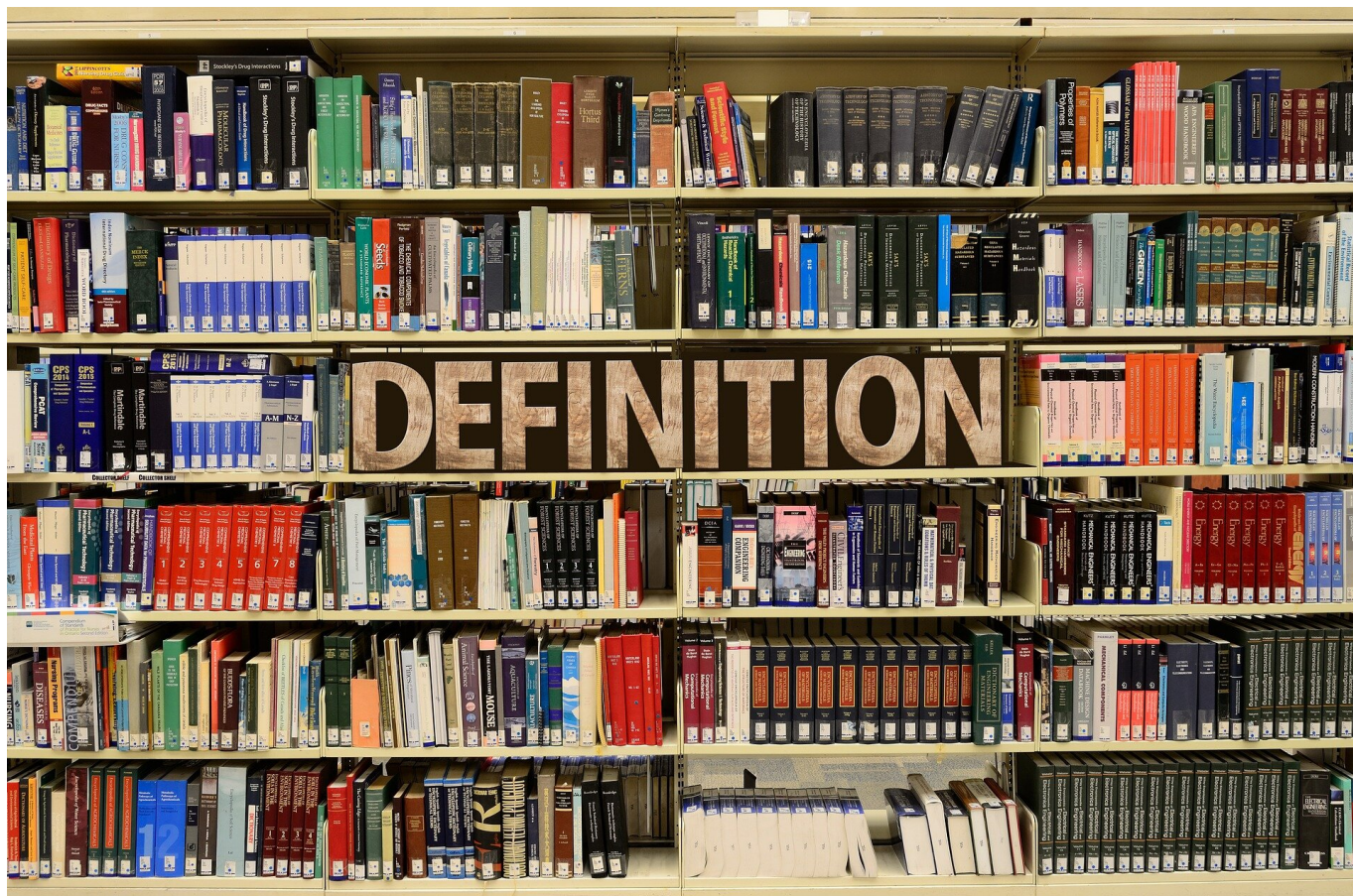

Jaki to język?

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Gra edukacyjna
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Źródło: dostępny w internecie: <https://pixabay.com/pl/photos/definicja-ksi%C4%85%C5%BCki-biblioteka-4255486/>,
licencja: CC BY-SA 3.0.

Językiem chińskim jako ojczystym posługuje się na co dzień około 12% ludności świata, lecz są to przede wszystkim mieszkańcy Chin. Podobnie jest w przypadku hindi i języka bengalskiego. W przypadku języków indoeuropejskich najwięcej ludności używa języka hiszpańskiego, angielskiego i portugalskiego. Innym kryterium jest liczba krajów, w którym co najmniej 10 mln ludności posługuje się danym językiem. Z przeprowadzonych badań wynika, że pod tym względem najbardziej popularnym językiem jest angielski. Na drugim miejscu jest francuski, a na trzecim – hiszpański. Czy umiesz przyporządkować wymienione języki do odpowiednich podrodzin i rodzin językowych? A może potrafisz przykłady państw, w których obowiązują one jako urzędowe?

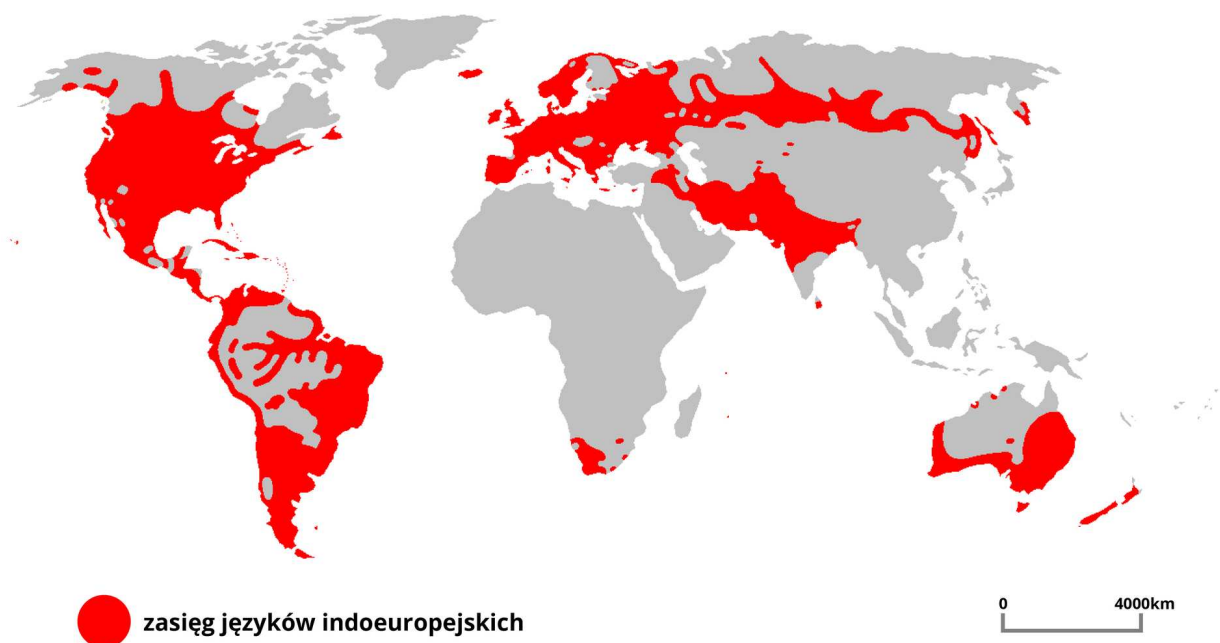
Twoje cele

- Wymienisz najbardziej rozpowszechnione języki świata.
- Przyporządkujesz języki urzędowe do poszczególnych państw świata oraz wyjaśnisz przyczyny tego zróżnicowania.
- Określisz przynależność wybranych języków do określonych grup, podrodzin i rodzin językowych.

Przeczytaj

Słowiańskie, germańskie, romańskie...

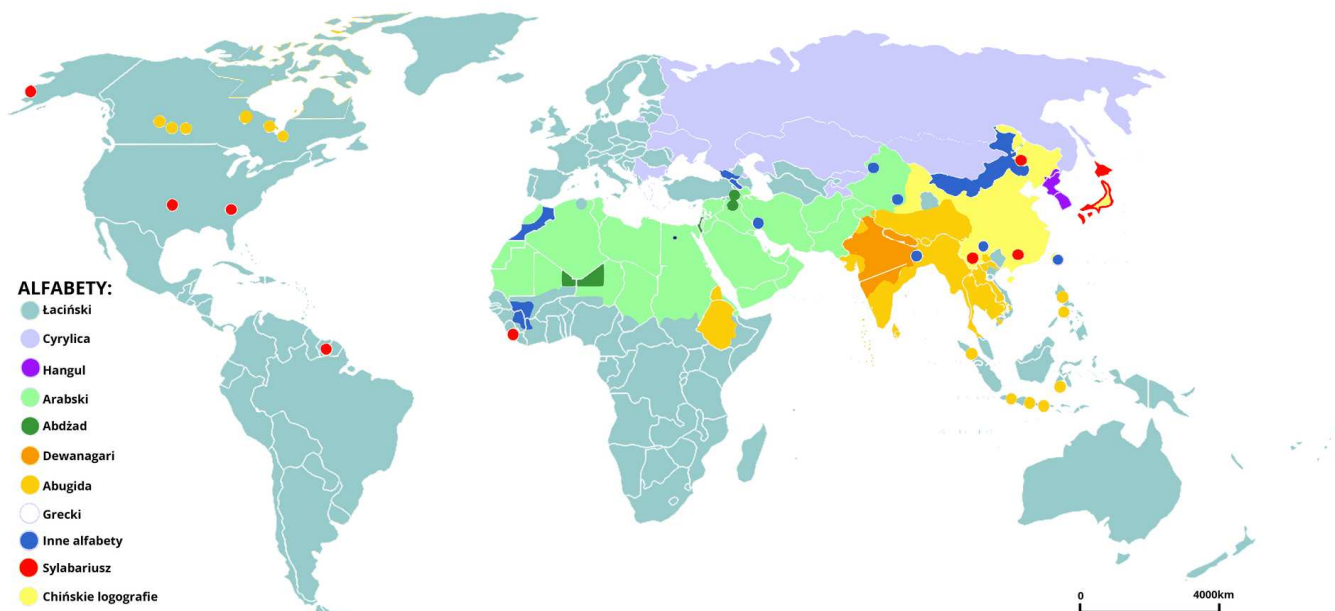
Szacuje się, że na świecie używa się około 7 tysięcy **języków** i dialektów należących do mniej więcej 30 różnych **rodzin językowych**. Stanowią one zgrupowania języków mających wspólne cechy i wywodzących się ze wspólnego prajęzyka. Najbardziej rozpowszechnioną jest **rodzina indoeuropejska**. Posługuje się nią ok. 4,2 mld ludności planety. Wywodzi się ona ze wspólnego języka praindoeuropejskiego, którym około 6 000 lat p.n.e. mówiły ludy koczownicze zamieszkujące obszary między środkową Azją a Ukrainą. Językami indoeuropejskimi posługuje się obecnie większość Europejczyków, Amerykanów i Australijczyków, a także mieszkańcy południowej i południowo-zachodniej Azji. Wśród tej rodziny wyróżnia się wiele **podrodzin**, m.in. germańską, słowiańską, romańską i indoirañską. Te z kolei dzielą się na grupy językowe, np. zachodniosłowiańską czy północnogermańską. W **grupach językowych** wyróżnia się osobne języki, np. polski, niemiecki itd. Czasami spotyka się opracowania, w których rodziny językowe dzielą się bezpośrednio na grupy językowe, np. grupa języków germańskich, grupa języków słowiańskich. Poniżej przedstawiono bardzo uproszczony podział wybranych rodzin językowych, bez uwzględnienia bardzo skomplikowanej struktury pionowej.

Zasięg języków indoeuropejskich

Źródło: wikipedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Pisaną formą mowy jest alfabet, a jego najpopularniejszym reprezentantem jest alfabet łaciński, który obowiązuje m.in w Europie (z wyłączeniem Europy Wschodniej i Grecji). Wśród alfabetów na całym świecie wyróżniamy m.in alfabet grecki (Grecja), cyrylicę (Rosja, Ukraina, Białoruś, Serbia, Macedonia i Bułgaria), alfabet hebrajski (np. w Izraelu), alfabet chiński (Chiny), alfabet japoński (Japonia).

Zasięg geograficzny występowania poszczególnych alfabetów na świecie

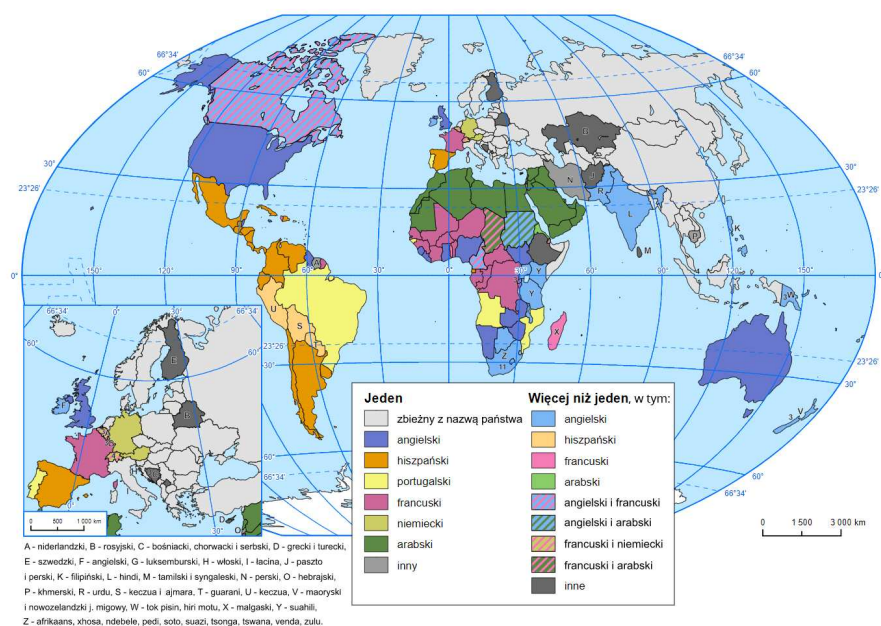
Źródło: wikipedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Języki urzędowe

Języki urzędowe to takie, które są ujęte w statucie prawnym (konstytucja) danego państwa lub rejonu administracyjnego. Języki urzędowe przeważnie są mylone z językami oficjalnymi, które są uznawane w danym kraju, stosowane w dokumentach i nauczane w szkołach, lecz nie są ujęte w zapisie prawnym danego państwa. W jednym państwie może funkcjonować jeden język urzędowy bądź kilka, czego dobrym przykładem jest Szwajcaria, w której językami urzędowymi są: niemiecki, francuski, włoski, natomiast językami oficjalnymi w tym państwie są: niemiecki, francuski, włoski i angielski.

Polecenie 1

Przeanalizuj treść poniższej mapy, a następnie, korzystając z wcześniej zdobytej wiedzy, wyjaśnij przyczyny występowania określonych języków urzędowych w kilku wybranych państwach.

Języki urzędowe na świecie

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Opracowano na podstawie różnych źródeł.

Słownik

grupa językowa

zbiór języków w obrębie podrodziny językowej, np. zachodniosłowiańska, północno-germańska

język

umowny, społeczny system wypowiedzi, używany podczas komunikacji

podrodzina językowa

zbiór języków w obrębie rodziny językowej, np. indoeuropejska, romańska

rodzina językowa

zbiór języków wywodzących się od wspólnego prajęzyka; obecnie znanych jest około 30 rodzin językowych

Gra edukacyjna

Polecenie 1

Rozwiąż poniższy test, który składa się z 3 poziomów trudności. Przejście do kolejnego poziomu możliwe jest po podaniu 75% prawidłowych odpowiedzi.

Test

Gra edukacyjna

Poziom trudności:

łatwy

Limit czasu:

30 min

Twój ostatni wynik:

-

Uruchom

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Najbardziej rozpowszechnioną rodziną językową jest

☐ rodzina chińsko-tybetańska.

☐ rodzina uralska.

☐ rodzina semito-chamicka.

☐ rodzina indoeuropejska.

Ćwiczenie 2

W których krajach obowiązuje tylko jeden język urzędowy?

☐ Indie.

☐ Irlandia.

☐ Peru.

☐ Japonia.

Ćwiczenie 3

Spośród podanych niżej państw wybierz to, w którym największa liczba języków ma status języka urzędowego.

☐ Szwajcaria

☐ Irlandia

☐ Belgia

☐ Kanada

Ćwiczenie 4

Wyjaśnij, dlaczego w Gwinei językiem urzędowym jest język francuski.

Ćwiczenie 5

Połącz w pary poniższe języki indoeuropejskie z grupami językowymi, do których należą.

angielski

języki zachodniosłowiańskie

słoweński

języki zachodniogermańskie

słowacki

języki wschodniosłowiańskie

ukraiński

języki północniogermańskie

duński

języki południowosłowiańskie

Ćwiczenie 6

Przyporządkuj podane języki do odpowiednich rodzin językowych.

języki indoeuropejskie

uzbecki

ormiański

urdu

węgierski

hindi

fiński

arabski

hebrajski

turecki

tatarski

języki uralskie

języki ałtajskie

języki afroazjatyckie

Ćwiczenie 7

Przyporządkuj podane państwa do odpowiednich kategorii.

Państwa, w których co najmniej jeden z obowiązujących języków urzędowych należy do języków romańskich:

Państwa, w których co najmniej jeden z obowiązujących języków urzędowych należy do języków germańskich:

Państwa, w których co najmniej jeden z obowiązujących języków urzędowych należy do języków indoirañskich:

Państwa, w których co najmniej jeden z obowiązujących języków urzędowych należy do języków semickich:

Panama

Australia

Afganistan

Gujana

Iran

Nigeria

Izrael

Tunezja

Kongo

Mozambik

Irak

Bangladesz

Ćwiczenie 8

Sprawdź w dostępnych źródłach, czym są języki pidżynowe. Sporządź krótką notatkę na ten temat.

Dla nauczyciela

Imię i nazwisko autora: Kamil Kaliński

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Jaki to język?

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum i technikum, zakres rozszerzony, klasa II

PODSTAWA PROGRAMOWA

VIII. Zróżnicowanie struktur społecznych i procesów urbanizacyjnych: struktury językowe i wykształcenia, kulturowe postrzeganie przestrzeni, zwartość socjoetniczna, fazy urbanizacji, procesy metropolizacji, typy fizjonomiczne i funkcje miast, formy zespołów miejskich.

Uczeń:

1) charakteryzuje strukturę językową ludności świata oraz wyjaśnia proces upowszechniania się wybranych języków na świecie i podaje jego konsekwencje.

Kształtowane kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne

Uczeń:

- wymienia najbardziej rozpowszechnione języki świata,
- przyporządkowuje języki urzędowe do poszczególnych państw świata oraz wyjaśnia przyczyny tego zróżnicowania,
- decyduje o przynależności wybranych języków do określonych grup, podrodzin i rodzin językowych.

Strategie: konektywizm

Metody nauczania: dyskusja, praca z e-materiałem, pogadanka, JIGSAW

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny (lub/i tablety z dostępem do internetu), zeszyt przedmiotowy

Materiały pomocnicze

Bibliografia:

Maciejewski W., *Wielka Encyklopedia Geografii Świata*, t. XIV. Świat języków, Wyd. Kurpisz, Poznań 1999.

Netografia (dostęp: 9.03.2020):

Języki na świecie: <http://www.panstwa.com/jezyki-na-swiecie.php>

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Czynności organizacyjne (powitanie, sprawdzenie stanu klasy).
- Sprawdzenie zadania domowego.
- Dialog z uczniami mający na celu usystematyzowanie podstawowych wiadomości na temat ostatnich lekcji.
- Przedstawienie celów lekcji.

Faza realizacyjna

- Nauczyciel inicjuje dyskusję klasową na temat klasyfikacji genetycznej języków oraz języków urzędowych.
- Nauczyciel zadaje pytanie na forum klasy odnoszące się do porównania gwary, etnolekt i język regionalny, przybliżając pokrótce definicje powyższych języków.
- Nauczyciel prosi uczniów, aby w parach wymienili języki żywe, martwe, wymarłe, odrodzone oraz podali przykłady języków sztucznych.
- Następnie nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy, jednakże nie przesiadają się oni i pracują indywidualnie: na przykład, uczniowie siedzący przy oknie to grupa 1, a uczniowie siedzący przy ścianie to grupa 2. Grupa 1 ma za zadanie zapoznać się z klasyfikacją genetyczną języków przedstawioną w bloku tekstowym e-materiału. Natomiast grupa 2 ma za zadanie przeanalizować mapę języków urzędowych na świecie przedstawioną również w bloku tekstowym. Uczniowie w parach mogą się konsultować.
- Po zakończonej pracy nauczyciel tworzy nowe grupy w taki sposób, żeby w każdej ławce (parze) znalazła się jedna osoba z dotychczasowej grup 1 i jedna osoba z dotychczasowej grupy 2.
- Zadaniem uczniów w nowo utworzonych parach jest przekazanie swojej wiedzy, czyli tego, co ustalili w poprzednich grupach, swoim kolegom i koleżankom. Ich zadaniem jest tak naprawdę nauczyć osobę siedzącą obok.

- Po zakończonym zadaniu uczniowie wracają do pierwotnych zespołów.
- Jako sprawdzenie wiedzy zdobytej na niniejszych i poprzednich zajęciach, uczniowie rozwiązują grę (multimedium bazowe). Ich zadaniem jest jak najszybsze przejście całej gry i pokazanie wyniku nauczycielowi.
- Nauczyciel omawia wspólnie z uczniami prawidłowe odpowiedzi. Wyjaśnia także wszelkie wątpliwości lub odsyła do odpowiedniej literatury czy netografii.
- Nauczyciel wyświetla na tablicy zadania z bloku ćwiczeń interaktywnych. Wskazani uczniowie podchodzą do tablicy i rozwiązują je.

Faza podsumowująca

- Nauczyciel wyświetla na ekranie multimedium bazowe i krótko przypomina najważniejsze informacje.
- Nauczyciel nagradza aktywnych uczniów, ocenia grę i przypomina cele zajęć.
- Pożegnanie i zaproszenie na kolejną lekcję.

Praca domowa

- Stworzenie mapy myśli obrazującej zróżnicowanie języków urzędowych na świecie.
- Opcjonalnie można także prosić o zapoznanie się z kolejnym tematem lekcji (w przypadku blended-learning).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Multimedium bazowe może posłużyć zarówno w trakcie lekcji (w fazie realizacyjnej i podsumowującej), jak i przed lekcją (do strategii odwróconej klasy) oraz po lekcji (w celu utrwalenia wiadomości). Może także znaleźć swoje zastosowanie na lekcji powtórzeniowej, a także na innych lekcjach z geografii języków.